

Vindplaatsen van het religieuze

Auteur: Wim Mathijssen

Plaatsbepaling

Het leven brengt een mens soms tot momenten van verwondering, tot ervaringen die hem dieper raken dan de sleur van alledag, de gewone ontmoetingen en gebeurtenissen. Het zijn momenten waarop plotseling iets van het geheim van de werkelijkheid doorbreekt. Alle mensen hebben deze ervaringen, die we religieuze ervaringen noemen. De een komt daardoor tot Godsgeloof, de ander tot een religieuze levensvisie, de derde doet deze ervaringen niets.

Doelstellingen

Aan het eind van dit hoofdstuk

- weet je wat religieuze ervaringen zijn
- heb je zelf een religieuze ervaring -anoniem - geformuleerd,
- weet je van klasgenoten wat zij ervaren en waar zij dat ervaren, als ze het over religieuze ervaringen hebben.
- kun je aangeven, wat voor jou de relatie tussen deze ervaringen en je type levensbeschouwing is.

Enkele ervaringen

"Ik ben afkomstig uit een joodse traditie, maar ik ben jarenlang atheïst geweest. Ik denk dat de geboorte van mijn eerste kind, meer dan iets anders, het wonder was dat me wakker schudde voor de idee van God - zoals ik toen iets uit het niets zag binnenkomen en zag hoe prachtig het was, zo onverwacht en zo volkomen buiten onze kunde en ons kenvermogen. Maar ik voel me niet méér religieus omdat ik nu stervende ben. Ik zou willen benadrukken dat mijn ontvankelijkheid voor het goddelijke te maken heeft met het afleggen van het karakterpantser." (Ernst Becker in een interview vlak voor zijn dood)

"God, een stokpaardje van Nina Hagen. "General Over Dosis" noemt ze hem. Is ze serieus? Een van de betere covers uit haar show is het nummer I am a believer van de Monkees. Een liefdesliedje. "Then I saw her face. Now I am a believer." Door Hagen met passie en vuur gezongen, nadat ze eerst van leer getrokken is tegen religie als instituut.

"Ik heb God nooit persoonlijk ontmoet, " zegt ze. "Maar tijdens mijn eerste LSD trip ben ik wel doodgegaan. Het was meer dan angstaanjagend, want ik wilde niet en ik kwam terecht op een plaats waar alleen maar pijn was. Ik wist niet meer waar ik het zoeken moest en het enige wat ik kon zeggen, was: "O god, help me." Daarop hoorde ik een stem, ergens in mijn hoofd, die me vertelde dat ik toch moest sterven. "Bedankt voor de tip," zei ik, "dat was nou juist dat wat ik niet wilde' Maar toen bedacht ik dat hij het toch wel zou weten. Dus stierf ik en het was geweldig. Ik zweefde mijn lichaam uit, keek zonder mijn ogen open te doen en de kleuren waren prachtig. Achter me zei een stem: "Draai je om." Dat deed ik. Hij zat tegenover mij en keek in mijn ogen en hij kende mij! "Ga je ook weer weg?" vroeg ik, zoals de anderen die vriendjes waar je vreselijk verliefd op bent, die dan plotseling tot je grote verbijstering met iemand anders naar bed gaan. "Nee," zei hij. " Ik zal je nooit verlaten. Ik was er altijd en zal er altijd zijn." Toen viel er een steen van mijn hart. Hoe hij heette weet ik niet, maar ik hoorde andere stemmen die hem Michael noemden. In de joodse kabbala is dat de god van de zon." (Nina Hagen in een interview met Vrij Nederland op 26-12-87)

Heb jij religieuze ervaringen?

"Jazeker. Ik zou haast zeggen, welke mens heeft ze niet. Maar ik denk dat de meeste mensen ze niet willen onderkennen. Er doen zich situaties voor dat je het gevoel hebt op te gaan in een wijder verband. Mijn vriend en ik , wij zeilen veel, ik heb het met zeilen heel sterk. En vaak ook als ik bezig ben met studenten. Ik ben onder andere hoofddocent homostudies, de enige ter wereld. Het zijn geladen onderwerpen, die ik met hen doorneem, in

zo'n proces van kennisoverdracht raak je intens bij elkaar betrokken en dan komt dat extra-gevoel los - dat gevoel van verbondenheid noem ik een religieuze ervaring." (Rob Tielman in een interview met Huub Oosterhuis in Wat heet god, pg 85-86)

Opdrachten

1. Kun je aangeven, wat voor Ernst Becker, Nina Hagen, Rob Tielman en Bruce Springsteen de inhoud van hun religieuze ervaring was.
2. Kun jij je bij een van deze ervaringen zelf iets voorstellen?
3. Kun je - op een apart velletje en evt. anoniem - een situatie of ervaring beschrijven, die jou op de een of andere manier diep geraakt heeft, je eventueel veranderd heeft, maar in ieder geval door jou als "verruimende ervaring" ondergaan is?
4. Geef je spontane reactie op de (voor)gelezen ervaringen.
5. Vervolgens onderzoeken we onze ervaring(en) op de volgende manier. Hieronder is een lijstje met uitspraken van andere mensen die diepgaande ervaringen gehad hebben. Herken je er een of meer van, die overeenkomen met jouw ervaringen? Zo ja, kruis die dan aan.
  - een gevoel van diepe vrede
  - een zekerheid dat alles tenslotte goed zal komen
  - het gevoel dat ik me voor anderen moet inzetten
  - een overtuiging dat liefde de kern van alles is
  - een gevoel van vreugde en blijdschap
  - een intens emotionele ervaring
  - een grote toename van mijn kennis en inzicht
  - een aanvoelen van de eenheid van alles en mijn plaats in dat geheel
  - een aanvoelen van een nieuw leven of van een bestaan in een nieuwe wereld
  - een vertrouwen in mijn eigen persoonlijke voortbestaan
  - een gevoel dat ik onmogelijk kon beschrijven wat me overkwam
  - het gevoel dat heel de wereld leeft
  - de gewaarwording dat mijn persoonlijkheid in beslag genomen wordt door iets dat veel machtiger is dan ik
  - een gevoel van geweldige persoonlijke uitgestrektheid, hetzij geestelijk, hetzij lichamenlijk
  - een gewaarwording van warmte of vuur
  - een gevoel van alleen te zijn
  - een gevoel dat ik baadde in het licht
  - een gevoel dat ik gedragen werdZet achter de uitspraken het aantal medeleerlingen dat dezelfde ervaring gehad heeft.
6. Veel mensen die zulke ervaringen gehad hebben zeggen dat ze daartoe kwamen , wanneer ze in speciale omstandigheden verkeerden die als het ware de ideale situatie scheppen. Is een van de volgende situaties er de oorzaak van geweest dat jij die ervaring doormaakte? Kruis bij ja de regel aan.
  - luisteren naar muziek
  - gebed
  - schoonheid van de natuur
  - ogenblikken van rustige overdenking
  - bijwonen van een kerkdienst
  - luisteren naar iemand die vertelt wat er leeft 'in de diepte'
  - kijken naar kleine kinderen
  - lezen in de bijbel
  - alleen zijn in een grote ruimte
  - lezen van een gedicht of een roman
  - lichamenlijk contact
  - het zelf creatief bezig zijn
  - kijken naar een schilderij of een ander kunstvoorwerp
  - lichamenlijke inspanning
  - het van nabij meemaken van iemands verdriet
  - meditatie

- het ontvangen van een brief
- plotselinge schok
- grote stress
- totale ontspanning

7. Probeer er vervolgens enige orde in aan te brengen, bijvoorbeeld door de volgende zinnen af te maken:

Ik was verbaasd dat...

Opvallend was dat de meeste ervaringen te maken hadden met

Sterke indruk heeft op mij gemaakt...

Ik wist niet dat...

Tegen viel voor mij...

8. Als je kijkt naar jouw eigen verruimende ervaringen en het type levensbeschouwing - immanent, religieus, godsdienstig - is er voor jou dan enig verband tussen je religieuze ervaringen en het type levensbeschouwing dat je erop na houdt? Gedegen uitleg s.v.p.!

Living proof

Well now on a summer night in a dusky room
 Come a little piece of the Lord's undying light
 Crying like he swallowed the fiery moon
 In his mother's arms it was all the beauty I could take
 Like the missing words to some prayer that I could never make
 In a world so hard and dirty so fouled and so confused
 Searching for a little bit of God's mercy
 I found living proof.
 I put my heart and soul I put 'em high upon a shelf
 Righ next to the faith the faith that I'd lost in myself
 I went down into the desert city
 Just tryin' so hard to shed my skin
 I crawled deep into some kind of darkness
 Lookin' to burn out every trace of who I'd been
 You do some sad sad things baby
 When it is you you're trying to lose
 You do some sad and hurtful things
 I've seen living proof
 You shot through my anger and rage
 To show me my prison was just an open cage
 There were no keys no guards
 Just one frightened man and some old shadows for bars
 Well now all that's sure on the boulevard
 Is that life is just a house of cards
 As fragile as each and very breath
 Of this boy sleepin' in our bed
 Tonight let's lie beneath the eaves
 Just a close band of happy thieves
 And when that train comes, we'll get on board
 And steal what we can from the treasures of the Lord
 Tonight the rain's pourin'down on our roof
 Looking for a little bit of God's mercy
 I found living proof
 It's been a long drought baby

CD Lucky Town 1992